

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacræ Theologiæ Professoris, Et sanctæ Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtvtibvs,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

Continet Tractatvs De Conscientia, De Peccatis, De Legibvs, De Fide, Spe,
Et Charitate

**Castro Palao, Fernando de
Lugduni, 1669**

3 An omnis hæresis, aut apostasia pœnis Ecclesiæ subiecta sit, &
quotuplex sit hæreticus

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76540](#)

non posse aliquem peccatum Ecclesiasticum puniri. sic Azor tom. 1. lib. 8. c. 9. q. 4. Cordub. lib. 1. q. 17. §. 1. dub. 2. ver. responderemus
etiam Suarez disp. 19. fol. 5. n. 12. Mouco, quia in hunc videtur
impossibile talium difficultum manifestari posse esse contrarium
fidei; cum enim supponamus revelationem illam esse specia-
lem, neque alteri cognitam praeter illam, qui illam habet,
quomodo constare potest aliis, cum tu differentes reuelationes,
vnde diffidere, erat enim ad huiusmodi manifestacionem
omnino necessarium reuelationem claram cognoscere. Dixi, ob
solam difficultum specialis reuelationes: si difficultus est non re-
velationem speciali, sed generali; & a tota Ecclesia proposita?
etiam et sic preferentem in eadem in penas iuris, modo difficultus sit.
Vnde qui dicitur primus veritatis per pri-
matam reuelationem manifestata: non esse credendum, hereticis
punibilis ab Ecclesia esse quia negat propositionem a to-
ta Ecclesia receptam. Idem dicendum est in eauo qui quis ne-
gat aliquam propositionem, putans esse ab Ecclesia defini-
ta, eaque tamen non est, licet haereticus committat, ut in be-
dice Sanchez supradicta n. 30. & Farina, de hereticis, q. 1. 7. §. 1. 2.
et manifeste te nolle credere, quod ex illam ab Ecclesia esse
definitum, penas non incurrit, & tradit expresse Suarez disp. 11.
fol. 2. num. 10. vbi apponens signum, quousque haereticus exterior
constituitur, dicit: Si quis veram propositionem credit, cum
alio deliberato non credendi conatur, et si Ecclesia defin-
tit, quoniam rem creditam exterioris poterat, si animatum
sum non declarat, non incurrit excommunicationem, qua
nondatur et haereticus exterior.

16. Quanta difficultas est, est an negans fidem verbo, vel
facto tantum, interiori reuertens affectum, committat haereticus
problemum ab Ecclesia? Concedunt aliqui, quia Ecclesia non
potest de occulta interiori actu, sed de exteriori actu, sic Ca-
tala. 1. 9. 12. 2. 3. fin. Ceterum tenet etiam communis sententia
negans fidem haereticum, penitusque incurrit. Quod autem in
haereticis non committat est manifestum, quia haereticus est pecca-
torum fidei oppositum: fides autem constituit in voluntario al-
lentu intellectus diuina reuelatione. Ergo haereticus est haereticus
confiteatur in eo unario diffidit in illius. Ergo confiteatur haereticus
haereticus, ceterum peccatum haereticis formaliter. Ex quo
sit cellulare id est ponens haereticis impossibilitatem pcc.
et non extendente ad alia delicta, praeceps ea, quibus im-
plicatur, & ita teneri pluribus relatis Sanchez lib. 2. c. 7. n. 8. 2.
Loffia lib. 1. c. 4. dub. 2. m. 1. Suarez 5. tom. in 3. part. disp. 4.
fol. 2. num. 12. & disp. 11. fol. 2. num. 3. & de fide, disp.
14. fol. 2. vlt. n. 3.

17. Adquero tamen pro foro externo, hunc sic negantem
verbis, vel factis fidem, ci non credi allegani si fecisti oblique
intentionem: quia ita adulterius illum presumptum, cum nemo
solo presumitur dicere, vel facere, nisi quod sentit. Alia si
excusat haereticus prodebet, omnes impuniti evadentur,
liquidam facilissimo negotio hanc possente excommunicationem afflu-
m. Simancas de catholicis infidelit. tit. 1. n. 15. Repert. inquisit.
verbis probatio, ver. 1. nro Rojas tract. de heret. 1. part. 1. 304.
& leg. Farinacis de hereticis, quaf. 179. n. 55. & seqq. vbi con-
cudit: Doctoribus hinc inde adductis reuertit si delictum con-
stituerit, & intentionem negat, & tunc quod in eis super intentione,
& non relaxandum si iecus vel o si non foia constitutetur
delictum, sed de illo fit concutus: torus autem super intentione,
vel negans perfiditer, non est indicanda purgatio, &
abducio, si sufficienter torus fuit: securus vel o si non fuit suffi-
cienter torus: quia per torturam iudicium pugnat. si tradit
Farinac. supradicta n. 1. iudicium iis quia dicit 9. 185. n. 126. &
leg. Simancas de catholicis infid. tit. 5. 6. rubr. de purg. canon. 107.
Item Pogna direct. 3 par. rub. de tertio modo terminandis pro-
cessu. n. 157. commendo. 39. lit. 1. & part. 2. comment. 14. ad c.
inter sollicitud. de par. 2. ver. 1. atque ex hac interpretat. one.

18. Sexi difficultas est, an negans propositionem theolo-
gicam committat haereticus, vel quod peccatum fit.
Aliqui affirmant haereticum committere, quia sicutem mediate
diuina reuelatione opponitur. sic Valent. 2. 2. disp. 1. 9. 11. part. 1.
disp. 3. Catol. lib. 12. de locis theolog. c. 9 col. 15. ver. enim ve-
ritate disp. 2. de conser. quaf. 5. n. 5. vbi licet in principe
men dicunt hunc presumi, in fine dicit excommunicationem
coartare.

19. Tenuendum tamen est haereticum non esse, bene tamen
presumti. sic Agoston. 2. 2. q. 11. art. 2. ver. 1. huc tamen non ob-
stantib. Sanchez lib. 2. in Decalog. c. 7. num. 33. & c. 8. n. 12. Suarez
disp. 19. de fide, fol. vlt. num. 3. & seqq. Ratio prioris partis
est, quia stat optimè potest, vt quia credat quidquid à Deo
relatetur, et cum negatione aliquius propositionis theologicæ,
ex quod sibi non videatur recte deduci, ex principio remelato, &
evidens, vel ex eo quod principio evidet non afficiatur. Ergo
negare propositionem theologicam non est haereticus. Addit
haereticus est non potest, nisi difficultus objecti reuelati. Conclusio
theologica non est reuelata. Ergo si negatio non est haereticus.
Si autem inquiratur, quia peccati specie debet constitui: Mihi
probabilius appetit per f. & c. formaliter ad vitium curiositatis
studiositatis oppositum in materia omnium grauissima perti-
git, quia temere, & imprudente conatur scire contra id,
Ferd. de Castro Sum. Mor. Part. I.

quo ab omnibus receptum est per accidens tamen ad ha-
ereticum pertinet, quia in proximi periculo labendi contra fidem
negans inducitur. Secunda autem pars conclusionis quod sci-
licet negans propositionem theo. og cam presumatur haereticus,
videtur manifesta, quia nemo presumitur negare pro-
positionem theologicam: ex eo quod primum evidet, &
illatione evident: non afficiatur sed ex eo quod non afficiatur
principio supernaturale fidei. Quapropter si in illa negatio
perticerit, tanquam haereticus negans principium reu-
elatum, est pannulus, vt bene Sanchez lib. 2. in Decalog. cap. 8.
nam 12.

20. Secunda difficultas est, an ad haereticum punibilem ab
Ecclesia requiratur baptismus: Dixi, ad haereticum punibilem ab
nom ad haereticum credo tanquam certum baptismum non re-
quiri, cum enim tota malitia haereticus sit in dissenso alicuius
veritatis reuelatae, & hanc difficultum sequitur habere potes,
sive baptizatus sis, sive non; manifeste sequitur ad haereticum
baptismum non requiri. Addit ex receptione sententia a. vt in su-
periori disputatione diximus: tres tantum species inveniuntur
infidelitatis: haereticus, paganus, & Iudaicus: id qui con-
sisterit, & negat plus iacimento: quamvis baptizatus non sit,
non sit Iudeus, neque paganus. Ergo est haereticus. Eigo ad
haereticum baptismus non est necclarius.

At licet ad peccatum haereticis baptismus necessarius non sit,
est tamen necessarius, vt haereticus, Iudaicus, & paganus invi-
tobiles sint ab Ecclesia, sic docet Azor tom. 1. lib. 8. in fol. 11.
moral. cap. 3. quaf. 3. simanca de catholicis infid. tit. 31. num. 6.
Suarez 5. tom. 1. de fide, disp. 21. fol. 2. n. 4. & de fide, disp. 9.
fol. 3. num. 8. auch. 2. lib. 2. c. 7. n. 34. Farinac. in uno de re-
frenis de hereticis, q. 178. & num. 128. 131. & 135. Ratio est ma-
nifesta, quia baptismus in ianuam, per quam in Ecclesia quis
ingreditur, & eius iurisdictionem subditur. Quapropter Concilia
lib. 1. cap. 4. & 13. fol. 1. dicitur: Ecclesiam in nem dem exercere iuris-
dictionem, quoniam prius in psalm per baptismum ianuam fuerit
ingressus. Ergo cum Ecclesia iurisdictionem non habeat in
non baptizatis, non potest illos punire. Ex quo sit, si cate-
chamus à fide, quam intendebat sucepere, recedat; non
posse eius peccatum ab Ecclesia puniri, quia vere non fuit in
Ecclesia ingressus & tener Azor, Suarez, Sanchez, Simanca
Farinacis supradicta. Quod si baptizatum tucepit, sed inad-
iudicium ex defectu formæ materie, & intentions, aliqui ex-
flentur sic recedentia a fide puniri per Ecclesiam possit; quia
ex eo unitate videtur subiectus, & quasi obligatus mandat
Ecclesia patere. sic Simanca de catholicis infid. tit. 31.
n. 5. Gabr. 4. distinct. 13. quaf. 2. art. 1. ver. 1. recta tertii Alphon-
si. Cito lib. 1. de iusta & iuste ratione punitione c. 8. Azor tom.
1. lib. 8. cap. 9. q. 1. ver. 1. si quare Farinacius de hereticis q. 178.
§. 6. n. 135. Contrarium tamen est omittio teneundum, quia si
baptizatus inuidius fuit, neque imprimis characteretur, neque
constituit recipientem membra Ecclesiae & fibris; alias non
est repetendus. Ergo neque potest Ecclesia iurisdictionem
subiecte recipiunt. Et confirmo, sicut baptizatus videtur est
extra Ecclesiam, quia est extra vicum baptismum. sicutio au-
tem baptismi non potest esse ingressus in Ecclesiam, sed ve-
rus baptismus. Quapropter ad haereticum, paganum, vel Iude-
aum ab Ecclesia puniri non, necessario sequitur, vt ha-
ereticus, paganus, vel Iudeus prius recuperari fidei in sacra-
mento baptismi: & ita tener Sanchez alios refutens, lib. 2. fol.
num. 34. Suarez locis citatis. Quocumque autem modo videtur
recipiunt baptismus, etiam si fuerit per metum, & iniuriam,
iurisdictionis Ecclesiae, manet sic recipiens subiectus, quia videtur
est intra Ecclesiam, & membrum visibile illius: est texus ex-
preflus in cap. maiores, §. nunc autem, ver. 1. si opponitur, de
baptismo, cap. contr. Christi. nos de haereticis, in 6. & tridit
Pogna direct. 2. part. quaf. 4. 4. comment. 69. ver. 1. iam qua.
Repert. inquisit. verbo baptizatus, ver. 1. utrum qui fuit bapti-
zatus, & in verbo cogendi, ver. 1. utrum nunc ante & mihi res alle-
gantur. Quodammodo autem haereticus a paganismo, iudaismo, & Apo-
stolico distinguitur, & qua ratione inter se differant, superioris
disp. refolumus.

P V N C T V M I I I .

An omnis haereticus, aut apostasia pœnitentia Ecclesiae
subiecta sit, & quotuplex sit haereticus.

1. *Heresis interior tantum consummata pœnitentia Ecclesiae non subiectitur, ut probabilior sententia fert.*
 2. *Debet manifestari exterior verius, vel factu sufficienter haereticum exprimitur.*
 3. *Quibus in casibus non debet censeri haereticus exterior.*
 4. *In quibus repudians est haereticus.*
 5. *De divisione haereticorum in affirmatum, & negatum.*
3. *C*irca primum punctum controversia gravis est inter
Doctores, an sufficiat haereticus, & Apostasia pœnitentia metalis

B b quaf.

qua in corde consummatur ad incurriendas penas iure Ecclesiastico introductos. Diuisi sunt Doctores, alij affirmant, alij negant; quos accurate refert Sanchez lib. 2. in Decalog. cap. 8. n. 1. & seqq. Suarez de fide, disp. 2. t. sec. 2. num. 2. Farmacius de heret. q. 19.2. §. 1. à num. 4. August. Bartola 2. part. de potestate Episcopi, alleg. 40. à num. 6. Vterior milius tempore via est tentatio negans hereticum interiori actu consummatam subiicit Ecclesia iurisdictio eius in qua cum talis actus visibilis non sit, Ecclesia visibili subiici potest. Item Ecclesia non potest de illo iudicare. Ergo neque potest illum punire. Quod si hereticus interior in exteriorum actum proderat, quanvis occultissimum, & nemini alteri à committente notum Ecclesiae iurisdictioni subiectur, & penas à iure statutas contrahit, quia tunc ille actus per se cognoscibilis est ab Ecclesia, & ictum per accidens ex defectu testimoni, qui absurunt, non cognoscitur. Sic Simances de estheticis in libro tit. 42 rubr. de occultis, num. 1. & seqg. Baimes 2. t. 2. queſti. 1. art. 4. vers. secunda conclusio. Greg. de Valent. ibi art. 3. vers. 2. ad amicorum ducentur Farmacius de heret. q. 19.2. §. 1. num. 6. Sanchez lib. 2. in Decal. c. 8. n. 2. & seqq. August. Bartola 2. part. de potestate Episcopi, allegat. 40. n. 9. & 10. Suarez num. 6.

2. Quæ autem sunt verba, vel facta heretici intencionis manifestantia, bene explicit **Autor.** *sunt lib. 8. c. 10. quæst. 4. 5. 6.*
7. & seqq. *Thomas Sanchez lib. 2. cap. 8. à n. 6. Banneras 2. 2.*
qust. 11. art. 4. quæst. 2. concl. 3. Suarez disq. 21. secl. 2. à num. 8.
Breiter dici potest necessarium esse, ut verba, vel facta sunt
satis expressum interioris heresif, sive hanc expessionem habent
a se, ex circumscriptione adiunctis, & ex qualitate
personæ; quia heresif externa cognoscibilis, & pambilis con-
stitutu non potest, nisi signis illam sufficienter, & integrè heresif
claratibus. Secundo est necessarium ut signa, quibus heresif
profiteris, sint in materia heresif peccatum grave, quia horum
solum est, quod excommunicatio, aliquid penitentie puniri
sic pluribus relatis docet Sanchez *lib. 2. c. 8. n. 7.* Suarez disq. 2.
secl. 2. à num. 9. Eman. *Sar. verbo excommunicatio Bulla, n. 1.*
Uicaria, c. 21. art. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 999. 1000. 1001. 1002. 1003. 1004. 1005. 1006. 1007. 1008. 1009. 1009. 1010. 1011. 1012. 1013. 1014. 1015. 1016. 1017. 1018. 1019. 1019. 1020. 1021. 1022. 1023. 1024. 1025. 1026. 1027. 1028. 1029. 1029. 1030. 1031. 1032. 1033. 1034. 1035. 1036. 1037. 1038. 1039. 1039. 1040. 1041. 1042. 1043. 1044. 1045. 1046. 1047. 1048. 1049. 1049. 1050. 1051. 1052. 1053. 1054. 1055. 1056. 1057. 1058. 1059. 1059. 1060. 1061. 1062. 1063. 1064. 1065. 1066. 1067. 1068. 1069. 1069. 1070. 1071. 1072. 1073. 1074. 1075. 1076. 1077. 1078. 1079. 1079. 1080. 1081. 1082. 1083. 1084. 1085. 1086. 1087. 1088. 1089. 1089. 1090. 1091. 1092. 1093. 1094. 1095. 1096. 1097. 1098. 1099. 1099. 1100. 1101. 1102. 1103. 1104. 1105. 1106. 1107. 1108. 1109. 1109. 1110. 1111. 1112. 1113. 1114. 1115. 1116. 1117. 1118. 1119. 1119. 1120. 1121. 1122. 1123. 1124. 1125. 1126. 1127. 1128. 1129. 1129. 1130. 1131. 1132. 1133. 1134. 1135. 1136. 1137. 1138. 1139. 1139. 1140. 1141. 1142. 1143. 1144. 1145. 1146. 1147. 1148. 1149. 1149. 1150. 1151. 1152. 1153. 1154. 1155. 1156. 1157. 1158. 1159. 1159. 1160. 1161. 1162. 1163. 1164. 1165. 1166. 1167. 1168. 1169. 1169. 1170. 1171. 1172. 1173. 1174. 1175. 1176. 1177. 1178. 1179. 1179. 1180. 1181. 1182. 1183. 1184. 1185. 1186. 1187. 1188. 1189. 1189. 1190. 1191. 1192. 1193. 1194. 1195. 1196. 1197. 1198. 1199. 1199. 1200. 1201. 1202. 1203. 1204. 1205. 1206. 1207. 1208. 1209. 1209. 1210. 1211. 1212. 1213. 1214. 1215. 1216. 1217. 1218. 1219. 1219. 1220. 1221. 1222. 1223. 1224. 1225. 1226. 1227. 1228. 1229. 1229. 1230. 1231. 1232. 1233. 1234. 1235. 1236. 1237. 1238. 1239. 1239. 1240. 1241. 1242. 1243. 1244. 1245. 1246. 1247. 1248. 1249. 1249. 1250. 1251. 1252. 1253. 1254. 1255. 1256. 1257. 1258. 1259. 1259. 1260. 1261. 1262. 1263. 1264. 1265. 1266. 1267. 1268. 1269. 1269. 1270. 1271. 1272. 1273. 1274. 1275. 1276. 1277. 1278. 1279. 1279. 1280. 1281. 1282. 1283. 1284. 1285. 1286. 1287. 1288. 1289. 1289. 1290. 1291. 1292. 1293. 1294. 1295. 1296. 1297. 1298. 1299. 1299. 1300. 1301. 1302. 1303. 1304. 1305. 1306. 1307. 1308. 1309. 1309. 1310. 1311. 1312. 1313. 1314. 1315. 1316. 1317. 1318. 1319. 1319. 1320. 1321. 1322. 1323. 1324. 1325. 1326. 1327. 1328. 1329. 1329. 1330. 1331. 1332. 1333. 1334. 1335. 1336. 1337. 1338. 1339. 1339. 1340. 1341. 1342. 1343. 1344. 1345. 1346. 1347. 1348. 1349. 1349. 1350. 1351. 1352. 1353. 1354. 1355. 1356. 1357. 1358. 1359. 1359. 1360. 1361. 1362. 1363. 1364. 1365. 1366. 1367. 1368. 1369. 1369. 1370. 1371. 1372. 1373. 1374. 1375. 1376. 1377. 1378. 1379. 1379. 1380. 1381. 1382. 1383. 1384. 1385. 1386. 1387. 1388. 1389. 1389. 1390. 1391. 1392. 1393. 1394. 1395. 1396. 1397. 1398. 1399. 1399. 1400. 1401. 1402. 1403. 1404. 1405. 1406. 1407. 1408. 1409. 1409. 1410. 1411. 1412. 1413. 1414. 1415. 1416. 1417. 1418. 1419. 1419. 1420. 1421. 1422. 1423. 1424. 1425. 1426. 1427. 1428. 1429. 1429. 1430. 1431. 1432. 1433. 1434. 1435. 1436. 1437. 1438. 1439. 1439. 1440. 1441. 1442. 1443. 1444. 1445. 1446. 1447. 1448. 1449. 1449. 1450. 1451. 1452. 1453. 1454. 1455. 1456. 1457. 1458. 1459. 1459. 1460. 1461. 1462. 1463. 1464. 1465. 1466. 1467. 1468. 1469. 1469. 1470. 1471. 1472. 1473. 1474. 1475. 1476. 1477. 1478. 1479. 1479. 1480. 1481. 1482. 1483. 1484. 1485. 1486. 1487. 1488. 1489. 1489. 1490. 1491. 1492. 1493. 1494. 1495. 1496. 1497. 1498. 1499. 1499. 1500. 1501. 1502. 1503. 1504. 1505. 1506. 1507. 1508. 1509. 1509. 1510. 1511. 1512. 1513. 1514. 1515. 1516. 1517. 1518. 1519. 1519. 1520. 1521. 1522. 1523. 1524. 1525. 1526. 1527. 1528. 1529. 1529. 1530. 1531. 1532. 1533. 1534. 1535. 1536. 1537. 1538. 1539. 1539. 1540. 1541. 1542. 1543. 1544. 1545. 1546. 1547. 1548. 1549. 1549. 1550. 1551. 1552. 1553. 1554. 1555. 1556. 1557. 1558. 1559. 1559. 1560. 1561. 1562. 1563. 1564. 1565. 1566. 1567. 1568. 1569. 1569. 1570. 1571. 1572. 1573. 1574. 1575. 1576. 1577. 1578. 1579. 1579. 1580. 1581. 1582. 1583. 1584. 1585. 1586. 1587. 1588. 1589. 1589. 1590. 1591. 1592. 1593. 1594. 1595. 1596. 1597. 1598. 1599. 1599. 1600. 1601. 1602. 1603. 1604. 1605. 1606. 1607. 1608. 1609. 1609. 1610. 1611. 1612. 1613. 1614. 1615. 1616. 1617. 1618. 1619. 1619. 1620. 1621. 1622. 1623. 1624. 1625. 1626. 1627. 1628. 1629. 1629. 1630. 1631. 1632. 1633. 1634. 1635. 1636. 1637. 1638. 1639. 1639. 1640. 1641. 1642. 1643. 1644. 1645. 1646. 1647. 1648. 1649. 1649. 1650. 1651. 1652. 1653. 1654. 1655. 1656. 1657. 1658. 1659. 1659. 1660. 1661. 1662. 1663. 1664. 1665. 1666. 1667. 1668. 1669. 1669. 1670. 1671. 1672. 1673. 1674. 1675. 1676. 1677. 1678. 1679. 1679. 1680. 1681. 1682. 1683. 1684. 1685. 1686. 1687. 1688. 1689. 1689. 1690. 1691. 1692. 1693. 1694. 1695. 1696. 1697. 1698. 1699. 1699. 1700. 1701. 1702. 1703. 1704. 1705. 1706. 1707. 1708. 1709. 1709. 1710. 1711. 1712. 1713. 1714. 1715. 1716. 1717. 1718. 1719. 1719. 1720. 1721. 1722. 1723. 1724. 1725. 1726. 1727. 1728. 1729. 1729. 1730. 1731. 1732. 1733. 1734. 1735. 1736. 1737. 1738. 1739. 1739. 1740. 1741. 1742. 1743. 1744. 1745. 1746. 1747. 1748. 1749. 1749. 1750. 1751. 1752. 1753. 1754. 1755. 1756. 1757. 1758. 1759. 1759. 1760. 1761. 1762. 1763. 1764. 1765. 1766. 1767. 1768. 1769. 1769. 1770. 1771. 1772. 1773. 1774. 1775. 1776. 1777. 1778. 1779. 1779. 1780. 1781. 1782. 1783. 1784. 1785. 1786. 1787. 1788. 1789. 1789. 1790. 1791. 1792. 1793. 1794. 1795. 1796. 1797. 1798. 1799. 1799. 1800. 1801. 1802. 1803. 1804. 1805. 1806. 1807. 1808. 1809. 1809. 1810. 1811. 1812. 1813. 1814. 1815. 1816. 1817. 1818. 1819. 1819. 1820. 1821. 1822. 1823. 1824. 1825. 1826. 1827. 1828. 1829. 1829. 1830. 1831. 1832. 1833. 1834. 1835. 1836. 1837. 1838. 1839. 1839. 1840. 1841. 1842. 1843. 1844. 1845. 1846. 1847. 1848. 1849. 1849. 1850. 1851. 1852. 1853. 1854. 1855. 1856. 1857. 1858. 1859. 1859. 1860. 1861. 1862. 1863. 1864. 1865. 1866. 1867. 1868. 1869. 1869. 1870. 1871. 1872. 1873. 1874. 1875. 1876. 1877. 1878. 1879. 1879. 1880. 1881. 1882. 1883. 1884. 1885. 1886. 1887. 1888. 1889. 1889. 1890. 1891. 1892. 1893. 1894. 1895. 1896. 1897. 1898. 1899. 1899. 1900. 1901. 1902. 1903. 1904. 1905. 1906. 1907. 1908. 1909. 1909. 1910. 1911. 1912. 1913. 1914. 1915. 1916. 1917. 1918. 1919. 1919. 1920. 1921. 1922. 1923. 1924. 1925. 1926. 1927. 1928. 1929. 1929. 1930. 1931. 1932. 1933. 1934. 1935. 1936. 1937. 1938. 1939. 1939. 1940. 1941. 1942. 1943. 1944. 1945. 1946. 1947. 1948. 1949. 1949. 1950. 1951. 1952. 1953. 1954. 1955. 1956. 1957. 1958. 1959. 1959. 1960. 1961. 1962. 1963. 1964. 1965. 1966. 1967. 1968. 1969. 1969. 1970. 1971. 1972. 1973. 1974. 1975. 1976. 1977. 1978. 1979. 1979. 1980. 1981. 1982. 1983. 1984. 1985. 1986. 1987. 1988. 1989. 1989. 1990. 1991. 1992. 1993. 1994. 1995. 1996. 1997. 1998. 1999. 1999. 2000. 2001. 2002. 2003. 2004. 2005. 2006. 2007. 2008. 2009. 2009. 2010. 2011. 2012. 2013. 2014. 2015. 2016. 2017. 2018. 2019. 2019. 2020. 2021. 2022. 2023. 2024. 2025. 2026. 2027. 2028. 2029. 2029. 2030. 2031. 203

3. Has conditiones pluribus exemplis, & casibus specialibus supradicti Doctores explicant, quos omnes longum esset, & fere impossibile recensere; si enim supradictas conditions bene perpendantur, & faciliter est de omnibus iudicium fertur. Claritatis gratia difficultores percurramus. Et in primis certum est, si verba, vel facta indifference sint, & ex quibus praevi sumptis non potest colligi hereticus interius, te haereticum exteriorem non esse, vt contingat, si credens non esse sacramenta, proferas tantum, *verba non sunt*; quia haec verba praescient non denotant herefem illam mentalem, in hoc enim omnes conuenient. Et item est de factis, si credens, iurare falsum ob amicum, aut simplicem formicationem non esse peccatum, & de facto iures, vel fonticieris, iuramentum vel formicioris non declarant sufficiunt tamen haereticum mentalem, cum sepe ex malitia, & voluntate hominibus placendi, satisfaciendique volupitati fiant: sic omnes relati Doctores. Subdunt tamen si verbis ambiguous, & aquivoicis herefem interiorum pronuntiantur, ut si perseueratiam tuam melius oculantes, te fore haereticum extermum, quia illa verba sufficiunt manifestare herefem, & ambiguitas solum deseruit dissimulationi, quam non videtur diminuere culpam, sed aggrauare, sic Suarez. *num. 25.* Bonacina *disp. 2. de censoria g. 5. punct. 1. num. 6.* At hoc crederem intelligendum esse, cum verba non sine perfecte ambiguous, sed in malam partem committere accipiuntur, aut ira accipiendo esse, obligante aliquam circumstantiam. Nam si verba, quae bonum, ac malum sensum habent, & ex qualitate preferentes, aut aliis circumstantiis ad malum sensum determinari non possunt; non video qua ratione corum prolatio herefem extermam, & cognoscibilim constitutat, praeferim cum recepta sit Doctoressentientia, verba, vel facta, quae duplēc sensum habere possunt, Catholicum, & haereticum, interpretandas esse in Catholiceno sensu, vt alii relatis docent Rosas in *tract. de heret. p. m. 200.* Farinac. *g. 87 n. 11.* & seqq. Ruris non est hereticus exterior, si credens non esse Christum in sacramento Eucharistiae, hunc interiorum actum. Confessio vel amicorum gratia perendi consilium manifestes, quia illa manifestatio non est peccaminofa, sed bona, & laudabilis, neque est formidans professo hereticus, sed narratio haereticus interioris; si cum si alterius herefem narrates: sic docuit Suarez. *2.10.* Sanchez. *19. 20. & 25.* August Barbola *alleg. 40. n. 18.* Bonacina *supra. 7.* Verum si ex complacientia in haereticum, haereticum manifestes, tenet August. Barbola *19.* te fore haereticum extermum, sed credo distinguendum esse, vt distinguat Sanchez *n. 2.1.* Et enim complacientia manifestatur, & ex illa denotes te in praesenti supradicto mysterio fides disertare: claram te et te fore haereticum extermum: si at consul manifestes te aliquando confessis, & illius consensu habere complacentiam, non es haereticus extermus, quia illa manifestatio non est haereticus professo, sed narratio haereticus habita, qua cum compatis si des potest. Vnde Eman. Saa *urbo excommunicationis Bull. Can. 2.2.2. in edit. Rom.* dicit, haereticus non est, ut pote confundam, aut refutem herefem, aut transcriberem etiam illam interius

mente teneat. Item non es haereticus externus, si in somno, vel
ebriitate haeresim interiorum proferas, quia illa prolatio non
est voluntaria haeresis professio. sic Suarez n.12, Sanchez n.24.
Pegna director. 3. part. comment. 17 pag. miki 420.

4. E contra tunc debes cenceri verus haereticus exterior, quando verbū profers, vel opus facit, aut omittit, ex quo haeresi sufficiōem dignis: sic aliis refert docet Sanchez n.15. & 16. quia tunc sufficiētare haeresi manifestatur, alias rato haereticī dicerentur manifesti, si haec verba, vel facta non sufficiētare. Ex quo sit, si ritus, & ceremonias, aliaque opera facias, vel omittas, que communiter soli haeretici, vel apostolantes à fide faciunt, vel omittunt, haereticus exterior praefumendus es. Quocirca si cum ex genere Iudeorum sis, feliuitates, Iudeorūmque ieiunia obferas, cum Iudeis conueneris, Christianos veteres fugis, nomine Iudeo uraris, ad Iudaismū praeferens transflue. De his signis latet agit Repert. Inquit. *verb. cognoscuntur* & *verb. commissio*. Pega direct. p. 9.44.com.9. Iecliam in tract. criminib. 5.e.15.n.5. En. Fanatici de heresi, q. 17.8.5.n.138. Menoch. lib. 2. de arbitr. casu 547. Item eti sufficiētare haereticis praefumptio, si matrimonio copulatus scienter alteri nubis; rāque de causa, de hoc crimine inquisitores cognoscunt, & de leui sufficiōne abiuare reum faciunt, si pluribus relatis docet Farin. q.17.8.6.68. Pega 2. p. direct. q.5.6.com.8.1 Menoch. de praesump. lib.5. praf. n.37. Quocirca si culpabiliter credens licetum tibi esse duas uxores ducere, ducas. 2. haeresi sufficiētare manifestas. Item si diebus prohibitis carnes comedas, nulla habita occasione, suspeclus videris reddi de praēceptis Ecclesiæ non bene sentire; ac promide, si non bene fentientis carnes comedas, in haereticis extremitate incidiſ. sed Sanchez n.15. Pega in ad. ad Eymar. direct. 2. p. ad e. de heresi fol. 87.vers. at si peccatores Farin. q.17.8.80. Repert. inquit, *verbo cognoscere* *versus* *ad* *index*. Dixi nulla habita occasione: nam si aliquia preterdote potest, cœſat praefumptio, & manifestatio haeresi. Part. conf. 16.m.6.7 Farin. n.80 vide omnino Pega direct. 3.p. vbi de signis, quibus profectore variarium ſectatorum cognoscuntur, eruditè agit à comment. 23, num.109. & seqq.

5 Circa secundum punctum, quoniamplex sit haereticus, aut apostola a fide? communiter Iurisplenti duplicitate esse dicunt, affirmatiuus unus, aliis negatiuus. Hareticus affirmatus est, qui haeresim anteriori conceperat verbo, vel opere manifesta. Negatiuus, qui de haeresi legitime coniunctus haeresim negavit. Reperi, inquisi*n. in verb. haereticus.* num. 35. & *verb. haereticus negatiuus.* Farinacius plures referens de *haeresi.* quaf. 178. §. 1. num. 19. & 20. Circa quam diuisione aderit requiri, ut quis tanquam haereticus negatiuus condemnetur, & curia seculari puniendus tradatur. Primum quod verbi, vel facti claris, & parentibus haeresim manifestauerit. Secundum quod talis manifestatio per testes confitebitur, & omni exceptione maiores coniunctaverit. Nam his dubios stantibus, si quis negat haeresim, coniunctio nolle relinquere illam, sed impunita existere; si quidem illam negat, ne abutire cogatur. sic Albertinus, in tract. de agnoscentia assert. cathol. quaf. 34. num. 51. Rojas de *haeretic.* p. n. 14. & seq. Farina de *haeresi.* 9. 17. & 1. num. 22. Dixi, per testes confitebatur: nam si pluribus singularibus testibus coniunctaverit, non debet tanquam negatiuus condemnari, & curia seculari trahi, sed expectandum est aliquod tempus, & inquirendum, an telles confitebant inveniatur, & interim torquendus, ut veritas ex ore ipsius habeatur. Quod si in negativa praesulatur, quia in hoc calu per torturam non videtur indicia integrè purgasse, & abdicationem, alisque penitentias arbitrio iudicis impontandas deuenientium est, non autem ad relaxationem curiae secularis. sic Pugna 3. part. direct. comment. 12. 1. vbi de testibus, pag. mibi 620. ibique optimè declarat, qui dicantur testes singulares. Subiungit ij Doctores aliam duplicitem conditionem. Prima, ut sic accusatus alteriusve predicit verba, vel facta se credere, & alii credenda proponatur. Sed hac condito non est diversa ab ea, quia quis facta haereticalia facit; nunc enim in actu exercito dieit se illa credere, alisque credenda proponit, quemadmodum praefatum contra mentem operari. Reflexa autem manifestatio, & in acta signato, (v. dictum) ad haeresim nefaria non est. Alia condito est, vt verba, seu facta haereticalia sint prolatas, & gesta de recenti, & non tempore antiquo, de quo praeium potest oblitio. Sed ve bene dicit Farina, n. 2. cum Pugna in *dict. inquit.* p. 2. part. q. 9. 34. comment. 19. & part. 2. tit. de duodecimo modo terminandi processum, comment. 48. num. 208. attendenda est quia haec, quae imputantur. Nam in aliquibus haeribus hanc obtinere praeium potest per decennium, aut per quinque annos, vel triennium, arbitrio iudicis, et in factis haeretalibus grauius, & tolerabius, quia sunt imagines concuicatae, factam falsam predicare, templum destruere, in nullo tempore obtinere praeium. Vide Pugna supra, comm. 59.